

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Případová studie vzdělávání pracovníků v sociálních službách na Slovensku

Výstup projektu „Zvyšování kvality systému sociálních služeb prostřednictvím
vytvoření kvalitního systému dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách“
(CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0006925)

prosinec 2018

Obsah

Případová studie vzdělávání pracovníků v sociálních službách na Slovensku	1
1 Úvod ke vzniku případových studií	4
1.1 Kontext projektu.....	4
1.2 Metodologie případových studií	5
1.2.1 Analýza sekundárních dat.....	5
1.2.2 Zahraniční studijní cesty	6
2 Sociální služby na Slovensku	7
2.1 Právní rámec	7
2.2 Druhy sociálních služeb.....	9
2.3 Sociálně-zdravotní péče	10
2.4 Poskytovatelé	11
2.5 Financování.....	11
2.6 Kvalita služeb a kurzů.....	13
2.6.1 Standardy a kontrola kvality služeb.....	13
2.6.2 Role MPSVR SR.....	14
2.6.3 Akreditace vzdělávání	14
3 Pracovníci v sociálních službách	16
3.1 Pracovní pozice	16
3.2 Postavení pracovníků	17
3.2.1 Prestiž.....	17
3.2.2 Odměna	18
3.2.3 Situace na trhu práce	18
3.2.4 Motivace zaměstnanců	19
4 Kvalifikační vzdělávání	19
4.1 Kvalifikační předpoklady pro práci v sociálních službách	19
4.2 Kvalifikace pečovatelek (opatrovateliek).....	20
5 Další vzdělávání	22
5.1 Obecné náležitosti	22
5.2 Systémy dalšího vzdělávání poskytovatelů	24
6 Závěr: souhrn zjištění	26
7 Zdroje	30
8 Příloha: Seznam příkladů organizací z Bratislavy	32

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

8.1	MPSVR SR.....	32
8.2	APSS v SR	33
8.3	OS Karlova Ves.....	34
8.4	NÁRUČ Senior & Junior	35
8.5	GAUDEAMUS	36
8.6	KAMPINO.....	37

1 Úvod ke vzniku případových studií

1.1 Kontext projektu

Projekt *Zvyšování kvality systému sociálních služeb prostřednictvím vytvoření kvalitního systému dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách* směřuje všemi svými aktivitami k navržení efektivnějšího systému dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách (dále také jen „PSS“). Systém by měl být vysoce funkční v tom smyslu, že bude schopen reflektovat vývoj vzdělávacích potřeb podle směřování sociálních služeb, bude dostatečně právně ukotvený a bude disponovat uživatelsky přátelskou metodickou podporou.

Projekt, jehož kratší název zní *Vzdělávání PSS*, realizuje Fond dalšího vzdělávání, příspěvková organizace Ministerstva práce a sociálních věcí, počínaje březnem 2017 a konče srpnem 2020. V zájmu získání maximálního objemu relevantních podkladových dat probíhá od startu projektu průběžné mapování situace (dalšího) vzdělávání PSS v České republice. A paralelně s tímto procesem hledá realizační tým inspiraci pro inovativní úpravy českého vzdělávacího systému také v zahraničí. V partnerských zemích projektu se zaměřuje zejména na identifikaci příkladů tzv. dobré praxe a sdílení zkušeností se zeměmi, které mají vytvořený funkční systém dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách.

V projektové žádosti uvedené země – Německo, Rakousko a Slovensko byly po zahájení projektu potvrzeny jako vhodné zástupci jednotlivých zahraničních případů a začala vlastní výzkumná práce. V první fázi proběhl intenzivní desk research, při kterém byla sbírána dostupná sekundární data o situaci v jednotlivých zemích, a posléze realizační tým vybrané zahraniční organizace osobně navštívil. Na tomto základě vznikly 3 případové studie – z nichž právě tato se věnuje situaci postavení pracovníků v sociálních službách a jejich kvalifikačnímu a dalšímu vzdělávání na Slovensku.

Všechny studie stručně popisují systém sociálních služeb v jednotlivých státech. Nabízí také přehled pracovních pozic, jejichž ekvivalentem jsou naši pracovníci v sociálních službách, přibližují jejich pracovní náplň, kvalifikační požadavky a zmiňují i postavení těchto pracovníků na trhu práce. Jádrem studií je pak podrobný popis dalšího vzdělávání PSS včetně konkrétních příkladů řešení dalšího vzdělávání ve vybraných organizacích sociálních služeb.

Na základě případových studií bude v další fázi projektu zpracována analytická komparativní zpráva, která země ve vybraných parametrech podrobí srovnání s ČR, provede benchmarking a identifikuje potenciálně přenositelné prvky zahraničních systémů DV do českého prostředí. Uvedená zpráva bude pro projekt jedním z informačních pilířů tvorby variant nového systému dalšího vzdělávání PSS v České republice.

1.2 Metodologie případových studií

Dle Hendla [2005: 104-116] případové studie detailně popisují a/nebo analyzují jeden nebo několik málo případů z praxe dané problematiky nebo oblasti. Jedná se o výsledek kvalitativního zkoumání předem zvoleného jevu v jeho reálném prostředí. Případové studie mají primárně deskriptivní cíl: zachytit složitost a komplexitu případu a popsat existující vztahy v jejich celistvosti. Základní premisou je zde předpoklad, že důkladným prozkoumáním jednoho případu lépe porozumíme jiným podobným případům a zároveň i širšímu celku.

Tématem či jevem případových studií tohoto projektu je širší kontext vzdělávacího systému pracovníků v sociálních službách (respektive zahraničního ekvivalentu českých PSS) ve vybraných zemích. Jednotlivými případy jsou pak vzdělávací systémy v Německu, Rakousku a na Slovensku.

S vědomím, že typologie případových studií je rozmanitá, lze s odkazem na Hendla [1997: 243] považovat náš výzkum za *studium (fungování) organizací a institucí*, jelikož v rámci sledujeme zahraniční organizace sociálních služeb a jejich mechanismy dalšího vzdělávání, včetně širšího kontextu vzdělávání pracovníků v sociálních službách. Nejvíce nás zajímají nejlepší vzorce „chování“ zahraničních subjektů.

Protože případových studií provádíme několik se záměrem získat hlubší vhled do problematiky dalšího vzdělávání PSS v zahraničí, je výzkum podle R. A. Stakea [1995: 175] zároveň *kolektivní případovou studií*.

A pochopitelně také *deskriptivní případovou studií*, neboť Yin [2009: 219] za její cíl považuje: „...*podat co nejkomplexnější popis daného jevu. Za tím účelem nejprve stanovuje seznam základních témat a aspektů, na něž se výzkum zaměří.*“

Petrusek a Vodáková [1996] konstatují, že pro případové studie je charakteristická kombinace různých technik sběru informací, z nichž je preferována analýza dokumentů ve spojení s přímým pozorováním předmětu studie, případně interview. Z tohoto tvrzení jsme při koncipování výzkumu vyšli a postavili případové studie projektu na počáteční analýze dostupných (zejména elektronických) sekundárních dat a na navazujících zahraničních studijních cestách kombinujících přímé pozorování a polostrukturované rozhovory se zástupci vybraných organizací.

1.2.1 Analýza sekundárních dat

Desk research neboli sběr a analýza sekundárních dat k zahraničním systémům vzdělávání pracovníků v sociálních službách probíhal ve třech hlavních fázích.

V létě 2017 realizační tým shromáždil základní informace o vybraných zemích zvolených pro výzkum a partnerskou spolupráci. Do příslušných podkladových dokumentů byly postupně vkládány informace týkající se právního rámce sociálních služeb (včetně vzdělávacího rámce) a otázky prolínání sociální a zdravotní péče,

informace o struktuře a poskytovatelích sociálních služeb, o řízení systému sociálních služeb, o jejím financování, kvalitě sociálních služeb, o pracovnících působících v sociálních službách a samozřejmě také o vývoji situace vzdělávání těchto pracovníků. Závěry rešerše byly konzultovány se členy Odborného panelu projektu v září 2017 a bylo potvrzeno původní rozhodnutí zvolit pro případové studie právě Německo, Rakousko a Slovensko. Za rozhodnutím stála preference výběru historicky co nejpodobnějších a nejbližších zemí, který může zvýšit šance přenést osvědčené prvky systémů vzdělávání do České republiky.

V prvním pololetí roku 2018 minitýmy určené pro zahraniční návštěvy pokračovaly s desk research, aby před zahájením cest doplnily úvodní informace a mohl být zpracován cestovní itinerář a scénář rozhovorů se zástupci vybraných organizací. V této fázi už byl sběr dat zaměřen pouze na oblast vzdělávání (kvalifikačního a dalšího) zaměstnanců v sociálních službách. Jako nejproblematictější se ukázaly výrazné odlišnosti v terminologii pracovních pozic (v sociálních službách) v ČR a vybraných zemích, zejména v Rakousku a Německu.

Ve druhé části roku 2018, po ukončení zahraničních studijních návštěv a při zpracovávání případových studií, se minitýmy věnovaly ještě poslední závěrečné rešerši informačních zdrojů, které jim zahraniční partneři doporučili pro komplexnější pochopení všech souvislostí (dalšího) vzdělávání zaměstnanců působících v jejich sociálních službách.

1.2.2 Zahraniční studijní cesty

Zahraniční studijní cesty do Rakouska, Německa a na Slovensko proběhly v období od května do července 2018. Jejich přípravě se realizační tým kontinuálně věnoval několik předchozích měsíců. Na samém počátku bylo třeba ujasnit si cíle těchto cest. Následovala fáze sběru kontaktů na potenciální zahraniční subjekty. Zde celému týmu výrazně pomohli členové Odborného panelu projektu. Zahraniční partneři se hledali mezi zástupci veřejné správy, profesních organizací, poskytovatelů sociálních služeb a také vzdělávacích subjektů působících v každé z našich vybraných zemí. Nejproblematictějším bodem identifikace vhodných zahraničních partnerů se, podobně jako při desk research, ukázaly výrazné odlišnosti v terminologii pracovních pozic (v sociálních službách) v ČR a vybraných zemích, zejména v Rakousku a Německu. Správný výběr partnerských organizací se upřesňoval průběžnou telefonickou a elektronickou komunikací s potencionálními subjekty.

V měsících únoru až dubnu 2018 probíhala čilá komunikace s potenciálními zahraničními subjekty, kdy se vyjasňovaly zejména možnosti vzájemné spolupráce. S ohledem na jazykovou bariéru v případě Německa a Rakouska byly primárně vybírány organizace, jejichž zástupci ovládali anglický jazyk. Podařilo se domluvit návštěvu v pěti organizacích působících v Bratislavě, ve třech organizacích sídlících ve Vídni a ve dvou organizacích v německých Drážďanech (konkrétně na Slovensku viz příloha Seznam příkladů organizací z Bratislavy).

Informace získané z desk research a písemná komunikace se zahraničními subjekty pomohly upřesnit okruhy témat, která budou předmětem diskuze se zástupci organizací. Okruhy témat byly společné pro všechny tři země, aby bylo možné provést jejich komparativní analýzu. Chtěli jsme především získat informace upřesňující tamní fungování sociálních služeb a existující druhy služeb a přehled jejich klientů. Dále bylo důležité přivést komplexní informace o spektru pracovních pozic v sociálních službách, abychom identifikovali ekvivalent našich PSS, a pochopit nastavení kvalifikačního a dalšího vzdělávání těchto pracovníků na ústřední a regionální úrovni, ale také na úrovni jednotlivých poskytovatelů služeb. Na základě těchto témat byl v přípravné fázi vytvořen scénář návštěv a rozhovorů s konkrétními otázkami diferencovanými dle charakteru navštívené organizace. Nejednalo se o triviální úkol, neboť minitymy musely pracovat zároveň v českém, anglickém i německém jazyce a držet se věcné terminologie, aby získaná data nebyla zkreslená nebo přímo chybná a tudíž nevalidní.

Všechny návštěvy zahraničních organizací poté proběhly podle připraveného scénáře, který měli jejich zástupci k dispozici v dostatečném předstihu, aby se mohli adekvátně připravit. V případě návštěv zahraničních poskytovatelů sociálních služeb bylo součástí studijních cest i krátkodobé přímé pozorování provozu služby a obecného chodu zařízení.

2 Sociální služby na Slovensku

Se Slovenskou republikou má Česká republika společnou historii, a proto celkové pojetí sociálních služeb a jejich právní rámec je nám velmi blízký. Ze stejného důvodu je ale současně zajímavé, jak se jeden systém sociálního zabezpečení po roce 1993 vyvinul ve dvou zemích. Hrubíšková [2011: 87] ve své komparativní diplomové práci vyjádřila, „že česká a slovenská legislativa jsou si velice blízké v tom, že prosazují podobnou filosofii sociálních služeb – je kladen důraz na individuální potřeby osob a podporu jejich schopností, respektování lidské důstojnosti a eliminaci sociálního vyloučení jednotlivců. ... Naopak diametrální rozdíly mezi českou a slovenskou právní úpravou lze spatřit v oblasti financování sociálních služeb a v přístupu k nestátním neziskovým organizacím jakožto poskytovatelům sociálních služeb.“ Tato studie poukazuje na shody a rozdíly v oblasti personálních podmínek a vzdělávání zaměstnanců v sociálních službách.

2.1 Právní rámec

Hlavní rámec systému sociálních služeb na Slovensku stanovuje **zákon o sociálních službách** (zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov) (dále jen „zák. 448/2008 Z.z.“).

Podle § 2 odst. 1 tohoto zákona se sociální služba definuje jako „*odborná činnost, obslužná činnost anebo další činnost anebo soubor těchto činností, které jsou zaměřené na:*

- a) *prevenci vzniku nepříznivé sociální situace, řešení nepříznivé sociální situace anebo zmírnění nepříznivé sociální situace fyzické osoby, rodiny nebo komunity*
- b) *zachování, obnovu nebo rozvoj schopností fyzické osoby vést samostatný život a na podporu jejího začlenění do společnosti,*
- c) *zabezpečení nevyhnutelných podmínek na uspokojování základních životních potřeb fyzické osoby,*
- d) *řešení krizové sociální situace fyzické osoby a rodiny,*
- e) *prevenci sociálního vyloučení fyzické osoby a rodiny,*
- f) *sladňování rodinného života a pracovního života.“*

Je jasně vymezený vztah mezi sociální službou a sociální prací a to tak, že „*sociální služba se vykonává zejména prostřednictvím sociální práce, postupy odpovídající poznatkům společenských věd a poznatkům o stavu a vývoji poskytování sociálních služeb.*“ (§ 2 odst. 6 zák. 448/2008 Z.z.)

Za nepříznivou sociální situaci se podle § 2 odst. 2 téhož zákona považuje „*ohrožení fyzické osoby sociálním vyloučením anebo omezení její schopnosti se sociálně začlenit a samostatně řešit svoje problémy*“ z důvodu, že nemá zabezpečené nezbytné podmínky pro uspokojování základních životních potřeb (ubytování stravu, oblečení a obuv, základní hygienické podmínky), vede život se závislostí na návykových látkách, je dítětem do 7 let se zdravotním postižením, má těžké zdravotní postižení nebo nemoc, dovršila důchodový věk, pečuje o osobu s těžkým postižením, podléhá chování jiných osob (domácí násilí, trestný čin, obchodování s lidmi), vyskytuje se ve vyloučené lokalitě s koncentrací chudoby).

Tématu zaměstnanců v sociálních službách se zákon o sociálních službách dotýká ve vícero oblastech. V zákoně č. 448/2008 Z.z. jsou řešeny jak kvalifikační předpoklady potřebné pro vykonávání pracovních činností v oblasti sociálních služeb (§ 84 odst. 1 – 20), tak další vzdělávání zaměstnanců sociálních služeb (§ 84 odst. 22). S kurzy a činnostmi v sociálních službách souvisí téma akreditace vzdělávacích programů a akreditace na odbornou činnost (§ 85 – 90). Údaje o personálních podmínkách v sociální službě jsou stanoveny mezi podmínkami registrace poskytovatelů (§ 64). Mezi povinnosti při poskytování sociální služby patří poskytování služby na odborné úrovni (§ 7) a dodržování tzv. personálního standardu u pobytových služeb, tj. počet zaměstnanců na jednoho klienta a podíl odborných zaměstnanců na celkovém počtu personálu (§ 9 odst. 4). Personální otázky se také objevují v Podmínkách kvality poskytování sociální služby (příloha č. 2 zákona), v kritériích 3.2, 3.3, 3.4 těchto standardů kvality.

Sociálních pracovníků se pak týká **zákon o sociální práci a podmínkách výkonu některých odborných činností** (zákon č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci

a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov) (dále jen „zák. 219/2014 Z.z.“).

Tento zákon upravuje pozice „sociálního pracovníka“ a „asistenta sociální práce“ s vysokoškolským vzděláním v oboru sociální práce, podmínky výkonu sociální práce (§ 3), odbornou způsobilost (§ 4 – 6), podmínky výkonu povolání (§ 7 – 11) a nadstavbové odborné činnosti v oblasti sociálních věcí a rodiny (§ 12 – 13), pro jejichž výkon je nutné absolvovat akreditovaný vzdělávací program, a tyto nadstavbové činnosti může vykonávat sociální pracovník, asistent sociální práce i psycholog a pedagog speciální, léčebný, sociální.

Zákon se zabývá dále fungováním a kompetencemi Komory jako profesní organizace (§ 14 – 27) a akreditací specializačního vzdělávacího programu a vzdělávacího programu (§ 28 – 35).

Společná ustanovení upravují další/celoživotní vzdělávání v sociální práci a nadstavbové činnosti (*sústavné vzdelávanie* § 43), kterými může být samostudium, jednorázová vzdělávací akce, odborná stáž, publikační činnost a vědeckovýzkumná činnost.

2.2 Druhy sociálních služeb

Druh sociální služby, forma sociální služby a rozsah poskytování sociální služby se na Slovensku určuje podle nepříznivé sociální situace a u pečovatelské služby a v zařízeních pro osoby závislé na péči a pro osoby v důchodovém věku i podle stupně závislosti fyzické osoby na pomoci jiné fyzické osoby (§ 11 zák. 448/2008 Z.z.).

Slovensko stejně jako Česká republika rozlišuje sociální služby podle **formy** na ambulantní, terénní, pobytové a jiné např. služby s telekomunikační technologií (§ 13 zák. 448/2008 Z.z.). Rozsah sociální služby je vymezen jako poskytování na dobu neurčitou nebo určitou (§ 12 z. 448/2008).

Druhy sociálních služeb podle výše uvedeného zákona jsou rozděleny do **5 skupin podle nepříznivé sociální situace**, ve které se osoba nachází. Každá skupina obsahuje výčet konkrétních druhů služeb (§ 12 zák. 448/2008 Z.z.):

- a) *„sociální služby krizové intervence (terénní služba krizové intervence, nízkoprahové denní centrum, integrační centrum, komunitní centrum, noclehárna, útulek, dům na půl cesty, nízkoprahová sociální služba pro děti a rodinu, zařízení nouzového bydlení),*
- b) *sociální služby na podporu rodiny s dětmi (pomoc s osobní péčí o dítě, zařízení dočasné péče o děti, služba na podporu sladování rodinného a osobního života, zařízení péče o děti do tří let věku, služba včasné intervence),*

- c) sociální služby pro řešení nepříznivé sociální situace z důvodu těžkého zdravotního postižení, nepříznivého zdravotního stavu anebo z důvodu dovršení důchodového věku, které se dále dělí na zařízení pobytová a ambulantní a na terénní a jiné služby (zařízení podporovaného bydlení, zařízení pro seniory, zařízení pečovatelské služby, rehabilitační středisko, domov sociálních služeb, specializované zařízení, denní stacionář, pečovatelská služba, přepravní služba, průvodcovská a předčitatelská služba, tlumočnická služba, zprostředkování tlumočnické služby, zprostředkování osobní asistence, půjčování pomůcek),
- d) sociální služby s použitím telekomunikačních technologií (monitorování a signalizace potřeby pomoci, krizová pomoc poskytovaná prostřednictvím telekomunikačních technologií),
- e) podpůrné služby (odlehčovací služba, pomoc při výkonu opatrovnických práv, denní centrum, podpora samostatného bydlení, jídelna, prádelna, středisko osobní hygieny.“

Konkrétní druhy sociálních služeb na Slovensku jsou velmi obdobné druhům sociálních služeb v České republice. Na Slovensku nejsou druhy služeb rozděleny do skupin česky nazývaných **služby sociální péče a služby sociální prevence**, ale zástupci obou těchto skupin se dají v zákonném výčtu služeb identifikovat.

Obdoba českých služeb sociální prevence se na Slovensku objevuje zejména v kategorii služeb krizové intervence, ale i v kategorii služeb pro rodinu a mezi službami podpůrnými. Slovenský zákon o sociálních službách jmenuje mezi odbornými činnostmi sociálních služeb „preventivní aktivitu“. Preventivní aktivita (*prentívna aktivita*) je podle § 23d zák. 448/2008 Z.z. „odborná činnost zaměřená na předcházení rizikového chování fyzické osoby, rodiny nebo komunity a na předcházení rizikovým situacím a na jejich překonávání nebo řešení“. Preventivní aktivita jako odborná činnost je v zákoně uvedena u služeb: komunitní centrum, nízkoprahová sociální služba pro děti a rodinu, služba včasné intervence, podpora samostatného bydlení.

2.3 Sociálně-zdravotní péče

Jednotlivé činnosti, které jsou v rámci sociálních služeb vykonávány, jsou v příslušné zdravotní nebo sociální legislativě na Slovensku přesně vyjmenovány. Oddělení sociální a zdravotní péče je v právních předpisech srovnatelné s ČR, ale financování zdravotní péče v sociálních službách zůstalo na Slovensku i v roce 2018 v situaci, jaká byla v České republice před zákonem o sociálních službách, tzn. že zdravotní péče v zařízeních sociálních služeb není proplácena ze zdravotního pojištění.

Zákon o sociálních službách v § 84 odst. 20 uvádí: „Zdravotnický zaměstnanec v zařízení musí splňovat kvalifikační předpoklady podle zvláštního předpisu.“, což znamená, že zdravotničtí pracovníci v sociálních službách na Slovensku působí, ale jejich odborná způsobilost a následně i jejich činnost se řídí právními předpisy pro

oblast zdravotnictví. Náklady na zdravotní sestry jsou stále ještě, byť už ne zcela, hrazené z rozpočtu sociální služby. Dlouho byla diskutována varianta přijatá v České republice, a to proplácení zdravotní péče v sociálních službách ze zdravotního pojištění přes definované výkony zdravotních sester. Nakonec se ale prosadila varianta úhrad přes paušální platby, která začíná platit od roku 2018, avšak mají jedno zásadní úskalí – na uzavření smlouvy za všechny klienty sociálního zařízení se zdravotní pojišťovnou není právní nárok. Zdravotní pojišťovny se zachovaly tak, že razantně omezují počet klientů, na které se paušál vztahuje, a tím pádem dochází k situaci, že např. polovina klientů zařízení má náklady na zdravotní péči ze zdravotního pojištění hrazené a polovina nikoliv, čímž je znevýhodněna. [Náruč 2018]

Provázání sociální a zdravotní péče na Slovensku souvisí zejména s druhem sociální služby. Např. dochází, nikoliv k formálnímu, ale praktické propojování sociální péče s ošetrovatelskou péčí zdravotnických pracovníků v domovech pro seniory a v domovech pro osoby se zdravotním postižením. Zejména služby procházející procesem deinstitucionalizace se snaží, aby propojení sociálního a zdravotního úseku bylo maximální s ohledem na potřeby klientů a současně také, aby zdravotnický personál v organizační struktuře spadal pod vedení sociálního úseku. [Gaudeamus 2018] Pobytové služby komunitního typu vyžadují zastupitelnost sociálních pracovníků, pečovatelů a zdravotních sester v základní péči o klienty jako např. přebalování, krmení apod. [Kampino 2018]

2.4 Poskytovatelé

Povinnost registrace sociálních služeb existuje pro všechny subjekty poskytující sociální služby vyjma rodinných příslušníků (manžel/ka, rodič, dítě). Všichni poskytovatelé sociálních služeb mají podle zákona o sociálních službách stejné povinnosti, avšak rozdílná je jejich práce, zejména pak práva na přístup k finančním zdrojům. [Hrubíšková 2011: 84-85].

Zákon rozlišuje poskytovatele sociálních služeb **veřejné a neveřejné**, což se promítá i do velmi odlišného způsobu financování těchto služeb (viz kapitola týkající se financování sociálních služeb). Veřejnými poskytovateli se podle § 3 odst. 3 – 5 zákona č. 448/2008 Z.z. rozumí obec a právnická osoba zřízená nebo založená obcí nebo vyšším územním samosprávným celkem (v případě základního sociálního poradenství). Neveřejným poskytovatelem sociálních služeb je pak soukromá právnická osoba, zisková nebo nezisková, a fyzická osoba.

2.5 Financování

Všichni poskytovatelé sociálních služeb jsou na Slovensku financováni **vícezdrojově**, viz § 71 zákona č. 448/2008 Z.z.. Veřejní poskytovatelé mají

automaticky hrazenou svoji činností z rozpočtu obce a vyššího územního celku (dále jen „VÚC“). Neveřejným poskytovatelům je obec povinná poskytovat finanční příspěvek pouze v případě, že je ona sama požádá o poskytování sociálních služeb pro své občany, kterým nemůže zajistit požadovanou službu od veřejného poskytovatele. Některé sociální služby, v zákoně vyjmenované, jsou poskytovány bez úhrady, jiné s úhradou klientů.

Veřejný poskytovatel je financován z rozpočtu zřizovatele - obce a VÚC, úhradami od klienta, z darů, výnosů z vedlejší hospodářské činnosti, příjmů ze sociálního podnikání či jiných zdrojů (§ 71 odst. 1 dtto). Pravidelné příjmy poskytovatele od zřizovatele přináší veřejným poskytovatelům finanční jistotu.

Oproti tomu neveřejný poskytovatel je financován z „příspěvku na závislost“ (*príspevku pri odkázanosti*), příspěvku na provoz, vlastních zdrojů poskytovatele, úhradami od klientů, z darů, příjmů z podnikatelské činnosti, příjmů ze sociálního podnikání či z jiných zdrojů. (§ 71 odst. 3 dtto) Většina příjmů neveřejných poskytovatelů jsou nestálé a nejisté.

Rok 2018 přinesl ve způsobu financování sociálních služeb na Slovensku zásadní změnu a to, že státní dotace se přestaly vyplácet podle nákladů na sociální službu, ale podle nákladů na pracovníky ve službě. Od 1. 1. 2018 jsou **dotace na mzdy a odvody** zaměstnanců propíacené do výše částek uvedených v zákoně o odměňování zaměstnanců ve veřejné službě (*zákon č. 553/2004 Z.z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov*), na který navazuje Katalog práce uvádějící přehled činností a platových tříd (*Nariadenie vlády č. 341/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú katalógy pracovných činností pri výkone práce vo verejnom záujme a o ich zmenách a dopĺňaní*). Ministerstvo tímto opatřením sledovalo záměr sjednotit odměny zaměstnanců sociálních služeb státních a nestátních neziskových organizací. [MPSVR 2018] Podle předsedkyně Asociace poskytovatelů sociálních služeb SR neveřejní poskytovatelé však tuto změnu vnímají diskriminačně, jelikož mají jiné náklady na své zaměstnance, které veřejní poskytovatelé nemají, resp. nemusí řešit. [APSS SR 2018]

Jedním ze zdrojů financování sociálních služeb je **příspěvek pro osobu závislou na péči druhé osoby** (*príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebeobsluhy*), dávka vytvořená přijetím zák. 448/2008 Z.z., která slouží k úhradě vybraných druhů sociálních služeb (služby sociální péče neveřejných poskytovatelů).

Tato dávka je však odlišná od „příspěvku na péči“ v České republice zejména v tom, kdo je příjemce této dávky. Slovenský „příspěvek na závislost“ nenáleží přímo fyzické osobě, ale poskytuje se registrovanému poskytovateli sociálních služeb, který této osobě péči zajišťuje. Člověk se sníženou soběstačností tak v případě, že má zájem o využití vybraných sociálních služeb, musí nejdříve podat obci, případně VÚC, žádost o posouzení závislosti. Vybrané služby totiž lze poskytovat pouze na základě tohoto rozhodnutí. Posudek vychází z hodnocení míry závislosti osoby posudkovým

lékařem a sociálním pracovníkem obce nebo VÚC. Míra závislosti je posuzována v šesti stupních. Každý stupeň určuje, kolik hodin sociální služby denně osoba potřebuje a jaká tak výše příspěvku náleží poskytovateli, který tuto službu zajistí. Poskytovatel je povinen poskytnout klientovi službu v rozsahu, který je určen jeho stupněm závislosti, klient však nemusí plný rozsah služeb využít. [zák. 448/2008 Z.z., Hrubíšková 2011: 70-71] Určitá zařízení mohou přijímat klienty až od konkrétního stupně závislosti, např. domov sociálních služeb poskytuje služby pro klienty s minimálně 5. stupněm závislosti. [Náruč 2018]

Zajímavostí ke způsobu financování je, že slovenští poskytovatelé sociálních služeb mohou požádat o **podíl z veřejných daní**. To znamená, že pokud se pro tyto účely zaregistrují, mohou získat od právnické nebo fyzické osoby 2 % podíl z jejich daní, pokud si je dotyčná osoba vybere. Tuto možnost hojně využívají neveřejní poskytovatelé. Veřejní poskytovatelé nemohou tohoto finančního zdroje využívat přímo, a proto si pro tyto účely zakládají přidružená občanská sdružení či nadace, které tak činit mohou. [APSS SR 2018, Gaudeamus 2018]

2.6 Kvalita služeb a kurzů

2.6.1 Standardy a kontrola kvality služeb

Poskytovatel sociální služby uvedený v § 3 odst. 3 a 5 zákona č. 448/2008 Z.z. může na Slovensku poskytovat sociální služby jen na základě **zápisu do registru**, který vede VÚC. K žádosti o zápis do registru se přikládají (obdobně jako v České republice) podle § 64 odst. 3. téhož zákona: „*údaje o prostorových, personálních, materiálních a hygienických podmínkách odpovídajících druhu, formě a počtu příjemců sociální služby*“. Počty klientů na 1 zaměstnance a minimální procentuální podíl odborných zaměstnanců na celkovém počtu zaměstnanců upravuje Příloha č. 1 k tomuto zákonu, běžně se hovoří o tzv. personálním standardu.

Zákon č. 448/2008 Z.z. dále mimo jiné ukládá v § 9 odst. 8 poskytovateli povinnost dodržovat **podmínky kvality poskytování sociálních služeb** (*podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby*) a v § 104 popisuje způsoby kontroly jejich plnění. Podmínky kvality při poskytování, formulované v Příloze č. 2 tohoto zákona, jsou rozděleny do 3 oblastí: I. Dodržování základních lidských práv a svobod, II. Procedurální podmínky, III. Personální podmínky. Každá oblast obsahuje definice standardů, jejich kritéria a indikátory plnění (na rozdíl od České republiky, které definice standardů a indikátorů plnění chybí).

Personální otázky ve vztahu ke vzdělávání zaměstnanců jsou řešeny ve standardu 3 – v kritériu 3.2 (oblast přijímání a zaškolování zaměstnanců), v kritériu 3.3 (téma plánu rozvoje dalšího vzdělávání a zvyšování odborné způsobilosti zaměstnanců poskytovatele) a v kritériu 3.4 (otázka supervize poskytované služby).

Hodnocení podmínek poskytování sociální služby náleží do kompetence Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny SR (dále jen „MPSVR“) viz § 79 odst. 1, písm. d) a e)

zák. 448/2008 Z.z. Podrobnosti **kontroly** (*dohledu*), jsou popsány v § 98 téhož zákona (obdobně jako inspekce sociálních služeb v České republice). MPSVR by mělo vykonávat dohled nad poskytováním sociálních služeb prostřednictvím pověřených státních zaměstnanců. MPSVR v tomto případě může přizvat na výkon kontroly odborníka - fyzickou osobu s VŠ vzděláním Bc. či Mgr. v akreditovaném studijním programu podle zvláštního předpisu zaměřeného na oblasti, ve kterých se bude dohled vykonávat a současně s tříletou praxí v této oblasti. (Obdobně i Česká republika se v posledních návrzích novely zákona o sociálních službách snaží vyspecifikovat odbornou způsobilost inspektora - interního i externího zaměstnance MPSV.) V případě kontroly poskytování sociálních služeb v zařízeních, které poskytují rovněž ošetrovatelskou péči podle § 22 zák. 448/2008 Z.z. plánuje MPSVR spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví a Úřadem pro dohled nad zdravotní péčí.

V praxi však byl výkon kontroly sociálních služeb několikrát odložen a podmínky kvality neboli standardy kvality sociálních služeb nejsou dosud na Slovensku kontrolovány. Podle posledního rozhodnutí by měla kontrola probíhat podle pravidel státní kontroly a měla by se začít provádět od 1. 9. 2019. [MPSVR 2018]

2.6.2 Role MPSVR SR

Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR podle § 79 zák. č. 448/2008 Z.z. zastává ve vztahu k pracovníkům v sociálních službách a jejich vzdělávání následující role:

- „určuje obsah a rozsah odborné přípravy pro vybrané pracovní činnosti a pro účely dalšího vzdělávání,
- kontroluje vzdělávací programy, na které byla udělena akreditace,
- je správním orgánem v konání o udělení, neudělení, prodloužení platnosti, odnětí či změně akreditace vzdělávacích programů v oblasti sociálních služeb či akreditace na odbornou činnost, zastavení činnosti osobě podle § 99 odst. 5 nebo pokutě za správní delikty,
- vede seznam osob, kterým byla udělena, zrušena nebo zanikla akreditace vzdělávacího programu,
- vede seznam osob, kterým byla udělena, zrušena nebo zanikla akreditace na odbornou činnost“.

2.6.3 Akreditace vzdělávání

Podle sdělení zaměstnanců odboru sociálních služeb MPSVR SR existují na ministerstvu dvě akreditační komise. [MPSVR 2018]

1) **Akreditační komise pro sociální práci podle zákona č. 219/2015 Z.z.**, která provádí

a) „akreditace specializace sociální práce“ pro sociální pracovníky s VŠ a

b) „akreditace na nadstavbové činnosti“ pro sociální pracovníky, ale i psychology apod.. V roce 2018 tato akreditace ještě neprobíhala. MPSVR čeká na nařízení vlády, které určí, co se bude učit, např. se uvažuje o činnosti „rodinná mediace“.

2) Akreditační komise pro sociálně-právní ochranu dětí, sociální kuratelů a pro oblast sociálních služeb podle zákona č. 448/2008 Z.z. realizuje

a) „akreditace na odbornou činnost“ specializované sociální poradenství a sociální rehabilitaci (§ 88 uvedeného zákona), což jsou činnosti, které lze vykonávat samostatně, aniž by organizace byla registrovaným poskytovatelem sociálních služeb (nejedná se tedy o vzdělávání),

b) „akreditace vzdělávacích programů“ zaměřených na vykonávání vybraných pracovních činností, což jsou ze 70% o kvalifikační kurzy pečovatelské (opatrovanie), dále pečovatelské pro práci v jeslích (opatrovanie dětí) nebo kurzy dalšího vzdělávání podle § 85 – 87 uvedeného zákona.

Žádost o akreditaci se podává písemně. **Akreditace** se uděluje na 1 – 5 let a lze ji na žádost prodloužit (§ 86 zák. č. 448/2008 Z.z.). Proces akreditace probíhá ve správním řízení. Před vydáním rozhodnutí (na rozdíl od České republiky) proběhne pohovor akreditační komise přímo s garantem programu (tím může být statutární zástupce, lektor nebo manažer vzdělávání). Počet akreditovaných programů nepřekračuje za rok 40 nově udělených akreditací za oblast sociálních služeb, přičemž zhruba 25 akreditací připadá na vzdělávací programy a zbývající na odbornou činnost. Počet aktuálně akreditovaných programů je 90 v součtu za období 2014 až 2017. [MPSVR 2018]

Žádost o akreditaci na MPSVR (§ 86 zák. 448/2008 Z.z.) obsahuje mimo jiné projekt vzdělávacího programu, který popisuje název kurzu, druh, formu, metody výuky, cílovou skupinu pro vzdělávání, rozsah vzdělávacího programu a jeho obsah, který může být členěn na moduly. Do obsahu vzdělávacího programu se uvádí náplň teoretické a praktické části a v případě potřeby i způsob praxe v zařízení. Pokud je program členěn do modulů, pak se za něj považuje samostatná, ucelená, závazná, časová a obsahová jednotka minimálně v rozsahu 20 hodin. Lektori, kteří se podílejí na vzdělávání, prokazují, že jsou odborně způsobilí, tzn. že mají střední odborné nebo střední úplné všeobecné vzdělání a mají nejméně 3 roky praxe v oblasti, která je předmětem vzdělávacího programu.

Projekt na odbornou činnost (specializované sociální poradenství a sociální rehabilitaci) (§ 88 zák. 448/2008 Z.z.) obsahuje metody, techniky a postupy odborné činnosti, kterými se bude odborná činnost vykonávat pro vybranou cílovou skupinu. Způsobilost zodpovědných zástupců je vyžadována v souvislosti s odbornou činností, na které se budou podílet.

Zajímavostí je, že na Slovensku je poměrně často využívána možnost realizace části kurzu formou e-learningu, zejména v případě kvalifikačního kurzu pečovatelské

(*opatrovanie*). [MPSVR 2018] V ČR je možnost využití formy e-learningu pouze pro kurzy dalšího vzdělávání, nikoliv pro kvalifikační kurzy a prakticky není tato možnost nijak hojně využívána.

Dále pak na rozdíl od České republiky nejsou na Slovensku „poskytovatelé-vzdělavatelé“. Tento fakt může být způsoben tím, že na Slovensku není akreditace vzdělávacích kurzů nutná, a proto mohou poskytovatelé zajistit zaměstnancům různá školení na míru, aniž by museli podstoupit proces akreditace kurzu jako vzdělavatelé.

Podle zástupců akreditační komise MPSVR je získání akreditace vzdělávacích kurzů poměrně složitý proces a vzhledem k tomu, že zákon nestanovuje, že by pracovníci v sociálních službách museli absolvovat pouze kurzy akreditované, mnoho vzdělavatelů o tento druh akreditace neusiluje. Častěji vzdělavatelé využívají jednodušších procesů akreditace u ministerstva školství či zdravotnictví. Celkově se tedy dá říct, že pokud má kurz dalšího vzdělávání pro zaměstnance v sociálních službách akreditaci MPSVR, jedná se o kurz rozsáhlý a velmi kvalitní. [MPSVR 2018]

3 Pracovníci v sociálních službách

3.1 Pracovní pozice

Konkrétní **dělení pracovníků**, které by se podobalo českému rozdělení na pracovníka v sociálních službách (PSS), sociálního pracovníka (SP), případně vedoucí ho pracovníka (VP) slovenská legislativa nevymezuje. Vše je v právním rámci děleno podle služby, která je poskytována, resp. podle druhu činnosti, kterou daný pracovník vykonává.

V sociálních službách se angažují odborníci a odbornice různých oborů a stupňů kvalifikace, což objektivně vychází z různorodosti činností, které se v rámci nich provádějí. Poskytovatel sociálních služeb je povinný vykonávat, zabezpečovat anebo vytvářet podmínky pro **činnosti odborné, obslužné a další** jmenované u konkrétního druhu sociální služby. [BDO Advisory 2015: 39, § 15 zák. 448/2008 Z.z.]

- **Odborné činnosti (§ 16):** Obsahují základní či specializované sociální poradenství, poskytování pomoci v případě, že osoba je odkázána na pomoc při běžných denních činnostech (např. při stravování, hygieně, oblékání a svlékání, pohybu, orientaci v prostředí), poskytování pomoci při uplatňování či při výkonu práv a právem chráněných zájmů ohrožených osob. V rámci odborných činností se poskytuje též sociální rehabilitace, pracovní terapie, ošetrovatelská péče v pobytovém zařízení či tlumočení. Sociální poradenství se dělí na specializované a základní, které je součástí každé sociální služby.
- **Obslužné činnosti (§ 17):** Jde o ubytování, stravování, úklid, žehlení, praní a údržbu prádla a šatstva poskytované osobám v nepříznivé sociální situaci využívajících pobytové sociální služby.

- **Další činnosti** (§ 18): V rámci sociálních služeb jde o vytváření podmínek například na přípravu stravy či její výdej; provádění nevyhnutelné hygieny, úschovu cenných věcí; vzdělávání či zájmovou činnost. Za další činnosti se považuje i poskytování osobního vybavení (např. šatstvo, obuv, hygienické či školní potřeby, věci osobní spotřeby v rezidenčních zařízeních); přeprava osob; donáška stravy či půjčování pomůcek.

Zákon definuje **kvalifikační podmínky pro výkon jednotlivých činností v sociálních službách** (viz § 84 zák. 448/2008 Z.z.). Každé povolání pracující se specifickou cílovou skupinou má své kvalifikační požadavky definované samostatně.

Českému pracovníku v sociálních službách (PSS podle § 116 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) nejvíce odpovídají podmínky pro **pečovatele/pečovatelku (opatrovatele/opatrovatelku)** viz § 84 odst. 8 zák. č. 448/2008 Z.z.: „*Opatrovatel může být fyzická osoba, která získala vzdělání na nižší střední/střední/úplné střední škole získané v oboru zaměřeného na pečovatelsví a zdravotnické ošetřovatelství nebo absolvovala min. 220 hodinový akreditovaný kurz opatrovania.*“

Vykonávat činnost pečovatele (*opatrovatele/a*) může osoba, která poskytuje sociální službu fyzické osobě odkázané na pomoc druhé fyzické osoby za podmínky, že je tato osoba na sociální službu odkázaná. Služby krizové intervence a jiné služby sociální prevence, nejsou podmíněné závislostí osoby, a tudíž pečovatel v těchto druzích služeb nepracuje. [MPSVR 2018]

Pracovní pozice pečovatel/ka dětí (*opatrovatele/ka dětí*), která je rovněž v zákoně uvedena, působí v jeslích nikoliv v sociálních službách, a proto není v této studii nijak více zmiňována. [MPSVR 2018]

3.2 Postavení pracovníků

3.2.1 Prestiž

Postavení pracovníků vykonávajících činnost pečovatelsví (*opatrovanie*) je srovnatelné s postavením pracovníků v sociálních službách v České republice, což nám potvrdili zástupci námi navštívených organizací. Vnímaná prestiž je spíše na nižší úrovni, veřejnost nemá jasnou představu, co tato práce obnáší, jaká je pro její výkon třeba kvalifikace a jak je práce ohodnocená. Samotným pracovníkům pak schází možnost profesního postupu v rámci činnosti pečovatelsví (*opatrovanie*). [APSS SR 2018]

Prestiž pracovníků mohou ovlivnit jak zásadní systémové kroky, tak stejně významně mohou přispět i drobná opatření. Někteří zástupci námi navštívených organizací zmiňovali např. zavedení používání uniforem, předání vstupních kartiček všem zaměstnancům, neopomíjení pečovatelek na společných akcích pro pracovníky apod. [OS Karlova ves]

Nízká prestiž se na Slovensku týká nejen pečovatelek, ale i ostatních pracovníků působících v sociální sféře. Pozice zdravotní sestry v zařízení sociálních služeb je vnímána jako méně prestižní, než pozice zdravotní sestry ve zdravotnickém zařízení. Tento fakt je způsoben také nastavením financování, kdy zdravotní sestry zaměstnané v sociálních službách jsou placeny méně. A současně také, sociální pracovníci ve zdravotních zařízeních nejsou bráni jako odborní pracovníci a mají nižší odměnu. [Náruč 2018]

Aktuálně je iniciován vznik „komory opatrovatelek“, obsahující sekci pečovatelek, sekci zdravotních sester v sociálních službách a sekci pečovatelek působících v Rakousku. (Vznik komory je reakcí na hromadnou havárii autobusu pečovatelek vracejících se z Rakouska domů na Slovensko). [APSS SR 2018]

3.2.2 Odměna

Odměňování pečovatelek (*opatrovateľiek*) má své regionální odlišnosti a také je determinováno faktem, zda se jedná o veřejného či neveřejného poskytovatele. Dle vyjádření navštívených poskytovatelů se měsíční odměny pečovatelek pohybují kolem 500 EUR čistého, záleží také na počtu odpracovaných let a výši přesčasů. U veřejných poskytovatelů v Bratislavě byl plat 450 – 500 EUR čistého, u neveřejného poskytovatele mzda činila 700-750 EUR čistého bez přesčasů a s nimi až 980 EUR.

Z dalších povolání v sociálních službách lze zmínit, podle zprostředkovaných výpovědí, za situaci v Bratislavě, následující data. Sociální pracovník, psycholog, léčebný pedagog má měsíční odměnu cca 1000 EUR hrubého, z čehož je 100-200 EUR osobní ohodnocení. [Gaudeamus 2018] Odměna zdravotní sestry se pohybuje v rozmezí 850 – 1100 EUR čistého podle počtu odpracovaných let a dosažené odbornosti. [Náruč 2018]

Pro srovnání. Průměrná mzda se na Slovensku aktuálně pohybuje od meze cca 400 - 750 EUR hrubého, výše stoupá od východu směrem na západ. Minimální mzda je aktuálně cca 460 EUR čistého, tj. 620 EUR hrubého.

3.2.3 Situace na trhu práce

Velmi intenzivně je na Slovensku řešen **nedostatek zaměstnanců** na všech úrovních v rámci sociálních služeb. Dle hrubého odhadu Asociace poskytovatelův sociálních služeb v SR, který zprůměroval data získaná z dotazníku distribuovaného mezi 140 neveřejných poskytovatelů sociálních služeb počátkem roku 2018, chybí na Slovensku aktuálně 24 000 pečovatelek oproti zákonem požadovanému počtu pracovníků na počet klientů (nastavenému personálnímu standardu).

Na základě těchto zjištění zmíněná Asociace na národní úrovni prosadila, že je pozice pečovatelky, tak jako ošetřovatelky, zařazena v Seznamu chybějících profesí UPSVaR (slovenského Úřadu práce) jako „EU kategorie – sestra bez odbornosti“. [APSS SR 2018]

Rovněž probíhají práce na vytvoření seznamu pozic, včetně jejich podrobné definice pro snazší přijetí pracovníků ze zahraničí (např. z Ukrajiny nebo Srbska). U pracovníků z těchto zemí je však praktické riziko „přechodové fáze“, kdy pracovníci po krátké adaptaci putují do dalších zemí EU směrem na západ za lepšími pracovními podmínkami a finančním ohodnocením. Další ze zvažovaných možností pro doplnění počtu potřebných pečovatelek jsou pracovníci z Mongolska či Filipín. [Náruč 2018 + APSS 2018]

Zájmy poskytovatelů sociálních služeb a jejich zaměstnanců na Slovensku hájí dvě střešní organizace: *Zväz poskytovateľov sociálnych služieb*, se sídlem v Ružomberoku, hovořící za téměř 1000 veřejných poskytovatelů a *Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR o. z.*, se sídlem v Bratislavě, zastupující cca 600 neveřejných poskytovatelů. [APSS SR 2018]

3.2.4 Motivace zaměstnanců

Poskytovatelé sociálních služeb se na Slovensku rovněž potýkají s **nízkou motivací** svých zaměstnanců pro pečovatelsví. Rozhodnutí pro práci v sociální oblasti má často osobní důvody jako např. dlouhotrvající registrace na úřadu práce, nemožnost časové flexibility z rodinných důvodů apod. Nízká motivace se odráží v nízké kvalitě uchazečů o práci a má důsledky v jejich vykonávané práci. [OS Karlova ves]

Rovněž zde existuje problém fluktuace zaměstnanců, který se poskytovatelé snaží řešit různými způsoby, nejčastěji formou zvyšování mzdy s ohledem na počet odpracovaných let v dané organizaci. [Náruč 2018]

Problematická je také oficiální možnost kariérního postupu v rámci výkonu povolání pečovatel/ka (*opatrovateľ/ka*). Navštívené organizace volí různé motivační nástroje, jak pečovatele průběžně neztrácet. Motivační pobídkou může být např. rozšíření pečovatelských kompetencí o roli „klíčového pracovníka“ klientů nebo umožnění rozšíření kvalifikace na zdravotnického pracovníka, a tím pádem přechod na pozici s lepším postavením a vyšší odměnou. [Náruč 2018]

4 Kvalifikační vzdělávání

4.1 Kvalifikační předpoklady pro práci v sociálních službách

Zákon o sociálních službách vymezuje **okruh pracovních činností** (zajišťující odborné, obslužné a další činnosti sociální služby) a **kvalifikační předpoklady**, které jsou potřebné pro jejich provádění. Jde podle § 84 zákona č. 448/2008 Z.z. o tyto pracovní činnosti:

- „sociální poradenství a pomoc při uplatňování práv,
- specializované sociální poradenství, sociální práce,
- supervize,
- pečovatelsví a pečovatelsví o děti,

- *tlumočnická služba,*
- *pomoc při výkonu opatrovnických práv a povinností,*
- *rozvoj pracovních dovedností,*
- *instruktor sociální rehabilitace,*
- *koordinace výkonu poskytování sociální rehabilitační činnosti,*
- *psychologická péči,*
- *léčebně – výchovná péči,*
- *stimulaci komplexního vývoje dítěte se zdravotním postižením“.*

Kvalifikační podmínky často odkazují na „vzdělávací program akreditovaný podle zvláštního předpisu“¹ ve studijních oborech: sociální práce, sociální, speciální a léčebná pedagogika, andragogika, sociální a humanitární práce aj. nebo na jiné předpisy (pro zdravotnické a pedagogické pracovníky).

Pracovní činnosti odkazují na vzdělání v různých oborech. Jedná se o specializované sociální poradenství, tlumočnictví, pomoc při výkonu opatrovnických práv a povinností, koordinace výkonu poskytování sociální rehabilitace, psychologická péče, léčebně výchovná péče, stimulace komplexního vývoje dítěte se zdravotním postižením.

Kvalifikace zdravotnických a pedagogických zaměstnanců je vykonávána podle zvláštních právních předpisů.

Kvalifikace musí být splněna ještě před nástupem do daného typu služby, není žádná přechodná lhůta pro splnění (jako např. v České republice, kde je možné kvalifikační kurz PSS splnit do 18 měsíců od nástupu do zaměstnání).

4.2 Kvalifikace pečovatelek (opatrovateliek)

Jak již bylo dříve řečeno, českému pracovníku v sociálních službách (PSS podle § 116 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) nejvíce odpovídají podmínky pro **pečovatele/pečovatelku (opatrovatele/a/opatrovatel/ku)** viz § 84 odst. 8 zák. č. 448/2008 Z.z.: „*Pečovatel/ka může být fyzická osoba, která získala vzdělání na nižší střední/ střední/ úplné střední nebo vyšší odborné škole v oboru zaměřeného na pečovatelství a zdravotní péči nebo absolvovala min. 220 hodinový akreditovaný kurz opatrovania.*“ Práci pečovatele/pečovatelky (*opatrovatele/pečovatel/ky*) může vykonávat tedy ten, kdo získal kvalifikaci v rámci školského systému v pečovatelském oboru nebo absolvoval kvalifikačního kurzu pečovatelství anebo absolvoval školské vzdělání pro ošetrovatelskou zdravotní péči.

---

¹ zejména zákona č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zástupkyně MPSVR SR [2018] shrnuly situaci kvalifikací pečovatelek tak, že absolutní většina má absolvovaný kurz pečovatelsví, jelikož praktická škola pečovatelsví je v Bratislavě jen jedna a ten kdo má zdravotnické vzdělání, pracuje v sociální službě obvykle na pozici diplomované zdravotní sestry nebo na pozici ošetřovatelky ve zdravotnickém zařízení.

Kurz pro výkon činnosti pečovatelsví (opatrovanie) nemá předepsaný obsah, jeho náplň se řídí činnostmi uvedenými pro službu opatrovanie viz Příloha č. 4 k zák. 448/2008 Z.z. - Úkony sebeobsluhy, péče o domácnost a základní sociální aktivity:

- „*sebeobslužné úkony - hygiena, stravování a dodržování pitného režimu, vyprazdňování močového měchýře a tlustého střeva, oblékání a svlékání, dodržování léčebného režimu,*
- *úkony péče o domácnost – nákup potravin, příprava jídla, donáška jídla, mytí nádobí, běžný úklid domácnosti, obsluha domácích spotřebičů, péče o prádlo, péče o lůžko, vynášení drobného odpadu, donáška uhlí či dřeva a vynášení popele, další jednoduché úkony spojené s domácností např. obstarávání plateb,*
- *základní sociální aktivity – doprovod k lékaři, na úřad, do školy a na zájmovou činnost, předčítání nevidící osobě a pomoc na úřadech, s korespondencí a při nakupování, pomoc nedoslýchavé osobě zejména s nakupováním a zájmovou činností“.*

Celou šíři činností českého pracovníka v sociálních službách na Slovensku pokrývají ještě další zákonné pozice pracovníků. Jedná se zejména o činnosti PSS, které jsou prováděny ve službách sociální prevence a na Slovensku jsou vymezeny samostatnými pozicemi. Pro představu:

- Pracovník pro rozvoj pracovních dovedností - osoba, která má střední odborné vzdělání zejména v oborech zahradnictví, aranžérství, dřevovýroba, hrnčířství, malířství, košíkářství, fotografie aj., a která absolvovala 150 hodinový akreditovaný vzdělávací kurz v oblasti sociální práce.
- Instruktor sociální rehabilitace - sociální pracovník, asistent sociální práce, speciální pedagog nebo osoba s úplným středním vzděláním a 150 hodinovým akreditovaným vzdělávacím kurzem v oblasti sociální rehabilitace.

Některé činnosti ve službách sociální prevence zastávají asistenti sociální práce. Mají vysokoškolské vzdělání prvního stupně (Bc.) v oboru sociální práce a jejich podmínky výkonu sociální práce se řídí zákonem č. 219/2014 Z.z.

5 Další vzdělávání

5.1 Obecné náležitosti

Další vzdělávání zaměstnanců vykonávajících pracovní činnosti v oblasti sociálních služeb je upraveno zákonem o sociálních službách (§ 84 odst. 23 – 24 zákona č. 448/2008 Z.z.). Touto úpravou je odpovědnost za další vzdělávání kladena na poskytovatele s tím, že jsou vyjmenovány formy dalšího vzdělávání, které je možné pro zaměstnance využívat.

Další vzdělávání je definováno jako prohlubování kvalifikace odborných zaměstnanců. „*Cílem je průběžné udržování, zdokonalování a doplňování požadovaných vědomostí a schopností potřebných k vykonávání pracovních činností v oblasti sociálních služeb.*“ (§ 84 odst. 24 zák. 448/2008 Z.z.)

Další vzdělávání zaměstnanců vykonávajících pracovní činnosti v oblasti sociálních služeb se může podle zákona realizovat jako:

- a) specializační vzdělávání, zabezpečované středními nebo vysokými školami, navazující na získanou kvalifikaci (*není blíže neurčeno na kterou*),
- b) účast na akreditovaných kurzech (*kurz může být akreditovaný nejen od MPSVR, ale i od MŠMT*),
- c) účast na školicích akcích v sociální oblasti (*školicí akce může být jakýkoliv druh vzdělávání, obvykle se jedná o interní školení*),
- d) účast na sociálně-psychologických výcvicích (*není tím myšlen ale výcvik terapeutický, jde o získávání zkušeností v měkkých dovednostech*), anebo
- e) pravidelná lektorská činnost a publikační činnost. [zák. č. 448/2008 Z.z., MPSVR 2018]

K jednotlivým formám dalšího vzdělávání neexistují oficiální výklady ministerstva. Výše uvedený popis je sdělením zástupců MPSVR. Dá se předpokládat, že se jedná o důsledek neprobíhajících kontrol v této oblasti, a tím pádem absence jednotného postoje k daným formám.

Poskytovatelé při řešení dalšího vzdělávání svých zaměstnanců postupují podle kritérií 3.2, 3.3, 3.4 standardů **kvality neboli Podmínek kvality poskytování sociálních služeb**, která jsou definovány v Příloze č. 2 k zákonu č. 448/2008 Z. z. v znění zákona č. 485/2013 Z. z..

- *Standard kritéria 3.2* upozorňuje, že při přijímání zaměstnanců poskytovatelem je rozhodující nejen jejich kvalifikace, ale i osobnostní předpoklady. Proces zaškolování pak probíhá podle právních předpisů s cílem získání vědomostí a dovedností potřebných pro pracovní činnost zaměstnance.
- *Standard kritéria 3.3* stanovuje poskytovatelům povinnost mít plán dalšího vzdělávání zaměstnanců, který vede k naplňování cílů a poslání služby. Jeho následné hodnocení vychází z cílů a oblastí pracovní činnosti zaměstnance a

spolupráce s klienty, je přínosem pro management, kvalitu služby a efektivitu ekonomických zdrojů.

- **Standard kritéria 3.4** vyjmenované poskytovatele nabádá k zavedení systému supervize. Supervize se provádí pro organizaci, management, nebo zaměstnance přímé péče skupinovou nebo individuální formou.

Byť dohled nad podmínkami kvality poskytování sociálních služeb neboli kontrola standardů kvality ze strany MPSVR na Slovensku stále ještě neprobíhá, všichni poskytovatelé navštívení v květnu 2018 se snažili povinnost dalšího vzdělávání, vyplývající ze standardů, naplňovat. Míru a pojetí naplňování poskytovatelé přizpůsobovali svým potřebám. Všichni měli různou formou zpracovaný plán dalšího vzdělávání zaměstnanců. [OS Karlova Ves 2018, Náruč 2018, Kampino 2018, Gaudeamus 2018].

Ze zkušeností těchto organizací je patrné, že na Slovensku je nejvyužívanější formou dalšího vzdělávání školení zaměstnanců u poskytovatele. Na tyto školení jsou zvaní externí lektori, kteří přednášejí určité téma. Kurz může mít akreditaci MPSVR nebo jiného ministerstva, ale také žádnou akreditaci mít nemusí. Z tohoto důvodu je téma právě to, co poskytovatele primárně zajímá a podle čeho si školení objednávají.

Individuální vzdělávání obvykle probíhá „na vyžádání“, tzn., že vzdělávací potřeba doškolení zaměstnance je individuálně posouzena a následně realizována a hrazena poskytovatelem či nikoliv. Právě v tomto případě se zaměstnanec obvykle účastní některého z veřejně přístupných kurzů.

Velmi využívané jsou také interní školení, kdy jeden ze zaměstnanců školí ostatní buď na organizačně-provozní téma, nebo na odborné téma, které se naučil jinde na kurzu. Volba tohoto způsobu vzdělávání je často důsledkem nedostatečných finančních prostředků na vzdělávání zaměstnanců.

Obecně lze shrnout, že na Slovensku, přesně naopak než v České republice, zaměstnanci velmi zřídka navštěvují kurzy mimo své zařízení poskytované vzdělávacími agenturami.

Mezi další důležitou formu rozvoje zaměstnanců sociálních služeb, ale nezapočítávanou do forem dalšího vzdělávání, patří **supervize**. Na Slovensku supervize probíhá u poskytovatelů podle *Podmínek poskytování sociálních služeb*, podle tzv. standardů kvality sociálních služeb (viz kritérium 3.4). Kvalifikační podmínky na supervizora jsou uvedené v zákoně o sociálních službách (§ 84 odst. 7 zák. č. 448/2008 Z.z.). Supervizor absolvuje odbornou přípravu v rozsahu 240 hodin v kurzech akreditovaných u ministerstva školství. [MPSV 2018] Poskytovatelé hradí zaměstnancům externí supervize skupinové v různých roční frekvencích. Obvykle také probíhá individuální supervize pro zaměstnance, který má určitý problém, a který si ji vyžádá. [OS Karlova Ves 2018, Náruč 2018, Kampino 2018]

5.2 Systémy dalšího vzdělávání poskytovatelů

Poskytovatelé sociálních služeb na Slovensku si nastavují vlastní systémy dalšího vzdělávání zaměstnanců rámcově podle zákona o sociálních službách a podle Podmínek kvality poskytování sociálních služeb. Specificky pak podle vlastních potřeb služby a vzdělávacích potřeb zaměstnanců.

Podle předsedkyně Asociace poskytovatelů sociálních služeb SR [2018] realizace dalšího vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb probíhá všude, avšak jeho podoba je odvislá od celkového fungování organizace a finančních možností, které si organizace může dovolit na vzdělávání zaměstnanců vydávat. Při rozhodování o investicích do dalšího vzdělávání zaměstnanců musí poskytovatelé vždy řešit i poměrně vysokou míru fluktuace zaměstnanců.

Následující **příklady pojetí dalšího vzdělávání** vypovídají o situaci tří poskytovatelů sociálních služeb navštívených v Bratislavě v květnu 2018.

Příklad 1 – OS Králova Ves

Opatrovatelská služba MČ Karlova Ves (pečovatelská služba městské části) při realizaci dalšího vzdělávání svých zaměstnanců střídá 4 aktivity každý měsíc po celý rok:

- Společné celodenní školení na potřebná témata 8 hodin za měsíc (např. kyneziologie, manipulace s klienty, komunikace s lidmi s demencí),
- Externí týmová supervize vedená mužem – 4 hodiny za měsíc (na vyžádání lze i supervize individuální),
- Teambuilding 3 hodiny za měsíc,
- Interní školení o provozně-organizačních a právních věcech.

Výhledově bude organizace doplňovat individuální vzdělávání pro specifické potřeby zaměstnanců, např. se objevuje potřeba dovedností práce s psychiatrickým klientem.

Rozsah možného vzdělávání zaměstnanců je závislý na vymezených finančních prostředcích z rozpočtu městské části pro tuto oblast.

Jako motivační prvek pro vzdělávání zaměstnanců poskytovatel zavedl vzdělávání v sobotu, jelikož zaměstnanec tak získá mzdu s příplatkem za práci o víkendů či ve svátek.

Smysl dalšího vzdělávání zaměstnanců vidí ve zkvalitňování práce s klienty, a v posilování fungování pracovních týmů. Podpora dalšího vzdělávání v organizaci pomáhá snižovat fluktuaci terénních pečovatelek.

Příklad 2 – NÁRUČ

NÁRUČ Senior & Junior – Dúbravka (domov pro seniory neveřejného poskytovatele) praktikuje další vzdělávání zaměřené na témata podporující plnění standardů kvality sociálních služeb. Vycházejí z přesvědčení, že zaměstnanci sice mají odbornou kvalifikaci, ale specifika práce se naučí právě podle standardů kvality konkrétního zařízení (kterými organizace naplňuje zákonné Podmínky kvality poskytování sociálních služeb).

Plán dalšího vzdělávání je v organizaci složený z profesních cílů zaměstnanců. Na konci roku s každým proběhne pohovor, kde se hodnotí, jak vzdělávací plán plní a co za další rozvoj potřebují.

Další vzdělávání probíhá následujícím způsobem:

- Školení interní zaměřené na naplňování standardů kvality definovaných zařízením – volba různých způsobů učení zaměstnanců vedoucích k plnění cílů a principů služby. Např. vydali brožuru ke standardům, formulovali Desatero kvality v Náruči Senior & Junior, ze kterého zkouší zaměstnance ve zkušební době nebo testovali zaměstnance ze správných odpovědí při simulované kontrole standardů kvality.
- Školení společná – hradí zaměstnavatel (např. bazální stimulace, validace Naomi Fail, polohování).
- Školení individuální – hradí 1/2 zaměstnavatel, 1/2 zaměstnanec (např. excel, vedení lidí).
- Povinná skupinová supervize – pro pracovníky v přímé péči, kterých se neúčastní přímý nadřízený. Supervize managementu probíhá samostatně. Individuální supervize je na vyžádání zaměstnance. Jednou za rok je supervize společná pro celé zařízení, kde se zaměstnanci učí otevřeností směrem k managementu. (Etická pravidla skupinové supervize totiž supervizorovi neumožňují předávat informace.).

Příklad 3 – KAMPINO

Domov sociálních služeb pro děti a dospělé KAMPINO má velmi malou částku na DV svých zaměstnanců, přesto školení a supervize zaměstnanců realizuje. Do svého rozpočtu dostává od zřizovatele cca 1000 EUR na rok na celkem cca 30 zaměstnanců. Pravidla pro finanční objem peněz na vzdělávání jednoho zaměstnance stanoveny nejsou.

V organizaci jako další vzdělávání probíhají tyto aktivity:

- Semináře organizované ministerstvem (MPSVR SR) určené pro veřejné i neveřejné poskytovatele (8 – 10x za rok). Účastní se jich vybraní zaměstnanci.
- Interní semináře (1x za měsíc), kde dochází k
  - předání informací ze semináře pořádaného MPSVR SR,
  - proškolení zaměstnanců vedoucími organizace (např. kompetence, motivace, syndrom vyhoření atd.),
  - prezentaci vybraného standardu kvality zaměstnancům, což se velmi osvědčilo jako předávání zkušeností mezi kolegy.
- Supervize skupinová externí reálně probíhá max. 2x ročně s ohledem na problém s financováním, kdy se hradí ze stejné položky rozpočtu, jako další vzdělávání a její cena pohybuje za 1 hodinu kolem 70 EUR. Interní supervizi provádí psychologka daného zařízení.
- Individuální vzdělávání na vyžádání zaměstnance.
- Samostudium zaměstnanců stylem „sám si zvolí, sám si financuje“.

6 Závěr: souhrn zjištění

Se Slovenskou republikou má Česká republika společnou historii do roku 1993, kdy se země rozdělily a jejich právní systém se začal vyvíjet samostatně. Obě dvě republiky mají **zákon o sociálních službách**, na Slovensku od roku 2008, který upravuje zkoumanou oblast vzdělávání zaměstnanců v sociálních službách. Zákony vycházejí ze stejných principů sociálních služeb, jakými jsou řešení nepříznivé sociální situace, podpora soběstačnosti neboli závislosti osoby na péči, směřování k sociálnímu začleňování či prevenci sociálního vyloučení a důraz je kladen na naplňování lidských práv. Odlišně pojatý je pak zejména způsob financování sociálních služeb, který na Slovensku způsobuje mnoho rozdílů mezi poskytovateli veřejnými a neveřejnými. Za povšimnutí stojí explicitní vyjádření vztahu, že sociální služba je vykonávána zejména prostřednictvím sociální práce. (Odborná způsobilost sociálních pracovníků a jejich profesní komora je na Slovensku od roku 2014 upravena samostatným právním předpisem.)

Druhy sociálních služeb jsou na Slovensku rozděleny do 5 skupin podle nepříznivé sociální situace, ve které se osoba nachází. (Zajímavostí je, že sociální služby pro seniory jsou vázány nejen na stupeň závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby, ale rovněž i na důchodový věk osoby.) Každá skupina obsahuje výčet konkrétních druhů služeb, které jsou velmi obdobné druhům sociálních služeb v České republice. Dají se zde identifikovat skupiny služeb česky nazývané služby sociální péče i služby

sociální prevence. Dále se služby rozlišují podle formy na ambulantní, terénní, pobytové a jiné např. služby s telekomunikační technologií.

Zdravotní péče je v zařízeních sociálních služeb na Slovensku poskytována. Do roku 2018 byla financována z rozpočtu sociálního zařízení a od roku 2018 je hrazena zdravotními pojišťovnami na základě smlouvy o úhradě paušálních plateb za ošetrovatelskou péči. Zdravotní sestry a ošetrovatelky jsou tedy v zařízeních pro seniory a pro osoby se zdravotním postižením zastoupeny, mají kvalifikaci podle zdravotnických předpisů, vykonávají svojí odbornou práci a spolupracují se sociálním úsekem.

Sociální služby jsou na Slovensku **financovány** vícezdrojově. Některé služby jsou klientům poskytovány za úhradu, některé bezplatně. Příspěvek na závislost osoby na pomoci jiné fyzické osoby je na Slovensku vymezen v šesti stupních a na rozdíl od České republiky není vyplácen závislé osobě, ale poskytovateli sociálních služeb, který osobě péči zajišťuje. (Existuje zákonná vazba mezi výší příspěvku a druhem sociální služby, např. do domova seniorů mohou osoby od 5. stupně závislosti.) Pro veřejné a neveřejné poskytovatele existuje právně i prakticky rozdílný přístup k finančním zdrojům. Od roku 2018 nastala změna ve státních dotacích, kdy již nejsou dorovnávány náklady na službu, ale výše dotace je určena náklady na zaměstnance. Toto opatření mělo zmírnit nerovnost veřejných a neveřejných poskytovatelů. Nicméně platy jsou stále vyšší ve službách veřejných. A naopak, další vzdělávání zaměstnanců je zase lépe zafinancováno ve službách neveřejných. Zajímavým finančním zdrojem slovenských poskytovatelů sociálních služeb, který v České republice není, je možnost získat podíl z veřejných daní na svojí činnost. To znamená, že osoba právnická nebo fyzická může poskytnout 2 % svých daní některé konkrétní organizaci, která je pro tyto účely registrovaná.

Parametry **kvality sociálních služeb** jsou na Slovensku stanoveny v zákoně o sociálních službách, avšak monitoring jejich indikátorů prováděn není. „Podmínky kvality poskytovaných služeb“ neboli standardy kvality, jsou rozděleny do 3 oblastí: I. Dodržování základních lidských práv a svobod, II. Procedurální podmínky a III. Personální podmínky. Dohled nad jejich plněním poskytovateli je nastavený v režimu státní kontroly a měl by se začít provádět MPSVR SR a externími odborníky od září 2019.

Akreditace vzdělávacích kurzů se prakticky soustředí na kvalifikační vzdělávání, z čehož je 70 % kurzů akreditováno k činnosti pečovatelské (*opatovanie*). Kurzy dalšího vzdělávání se téměř neakreditují. Vzdělavatelé o tento typ akreditace vzdělávacích programů žádají minimálně, což je pochopitelné, jelikož nejsou tlačeni poptávkou, protože pracovníci v sociálních službách se mohou rozvíjet v jině akreditovaných kurzech, např. u ministerstva školství. Na MPSVR SR funguje jedna akreditační komise, která uděluje akreditace vzdělávacím programům podle zákona o sociálních službách a vydá jich za rok zhruba 40. Druhá akreditační komise uděluje akreditace podle zákona o sociální práci. Akreditační proces probíhá ve správním

řízení, součástí je pohovor se vzdělavatelem, žádost obsahuje projekt vzdělávacího programu, rozhodnutí se vydává na dobu 1 roku až 5ti let.

Na Slovensku jsou kvalifikační předpoklady vymezeny pro **okruhy pracovních činností**, kterými se zajišťující odborné, obslužné a další činnosti sociální služeb. Jedná se o sociální poradenství a pomoc při uplatňování práv, specializované sociální poradenství, sociální práci, supervize, pečovatelsví a pečovatelsví o děti, tlumočnickou službu, pomoc při výkonu opatrovnických práv a povinností, rozvoj pracovních dovedností, sociální rehabilitaci, koordinaci výkonu poskytování sociální rehabilitační činnosti, psychologickou péči, léčebně – výchovnou péči, stimulaci komplexního vývoje dítěte se zdravotním postižením. Od těchto činností jsou odvozené pracovní pozice, z nichž českému pracovníku v sociálních službách (PSS podle § 116 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) nejvíce odpovídá pečovatel/pečovatelka (opatrovatel'/opatrovatel'ka).

Většina pečovatelek získává kvalifikaci pro tuto činnost ve kvalifikačním kurzu - vzdělávacím programu akreditovaném MPSVR SROV. *„Pečovatelka (opatrovatel'ka) může být fyzická osoba, která získala vzdělání na nižší střední/ střední/ úplné střední nebo vyšší odborné škole v oboru zaměřeného na pečovatelsví a zdravotní péči nebo absolvovala min. 220 hodinový akreditovaný kurz pečovatelsví (opatrovania).“*

Postavení pečovatelů je na Slovensku srovnatelné s postavením PSS v České republice. Vnímaná prestiž je spíše na nižší úrovni, samotným pracovníkům schází možnost profesního postupu. Možnosti zvýšit prestiž lze hledat jak v zásadních systémových krocích, tak v drobných úpravách fungování konkrétní organizace, která svým přístupem postaví pečovatele na úroveň ostatních pracovníků v organizaci. Aktuálně je iniciován vznik „komory pečovatelek (opatrovatelek)“, obsahující sekci pečovatelek, sekci zdravotních sester v sociálních službách a sekci pečovatelek působících v Rakousku. Nedostatek pracovníků na trhu práce je řešen snahou usnadnit přijímání pracovníků i ze zahraničí (Ukrajina, Srbsko, Mongolsko, Filipíny).

Odměňování pečovatelek (*opatrovateliek*) se liší podle lokality, kde poskytovatel působí a podle toho, zda je veřejný či neveřejný. Odměna pečovatelek se pohybuje kolem 500 EUR čistého. Např. ale v Bratislavě u jednoho neveřejného poskytovatele dosahovala až po 980 EUR čistého včetně přesčasů. (Pro srovnání, minimální mzda je 460 EUR čistého, mzda zdravotní sestry kolem 1000 EUR.)

Další vzdělávání zaměstnanců vykonávajících pracovní činnosti v oblasti v sociálních službách je upraveno zákonem o sociálních službách a je definováno jako prohlubování kvalifikace odborných zaměstnanců. Touto úpravou je odpovědnost za další vzdělávání kladena na poskytovatele s tím, že jsou vyjmenovány formy dalšího vzdělávání, které je možné pro zaměstnance využívat. Jedná se o specializační vzdělávání škol, akreditované kurzy, školicí akce, sociálně-psychologické výcviky, lektorskou a publikační činnost. K těmto formám není bližší výklad MPSVR SR. Všichni navštívení veřejní i neveřejní poskytovatelé realizovali další vzdělávání svých zaměstnanců a naplňovali standardy zákonných „Podmínek kvality poskytované sociální služby“, byť nejsou státem kontrolovány. Poskytovatelé

se řídili personálními standardy pro oblast přijímání a zaškolování nových zaměstnanců, plánování dalšího vzdělávání zaměstnanců a pro supervizi zaměstnanců. Časové období pro sledování dalšího vzdělávání není na Slovensku v zákoně stanoveno. Celkově na Slovensku neprobíhá žádný dohled nad průběhem dalšího vzdělávání zaměstnanců. Zřizovatelé služeb jsou o vzdělávacích potřebách informováni prostřednictvím žádostí o finance, výsledkem však bývají paušální rozpočtové položky, kterým se musí poskytovatel přizpůsobit. Přesto všechno v sociálních službách velmi často probíhají školení zaměstnanců přímo u poskytovatele, na které jsou objednávaní lektori podle potřeb zaměstnanců a podle způsobu poskytování služby. Dále pak jsou obvyklá interní školení, kde si zaměstnanci předávají informace z jiných odborných školení, od veřejné správy nebo sdílejí provozně-technické požadavky v zařízení. Ve službách probíhá vždy více jak 1 x za rok společná supervize zaměstnanců a průběžně individuální supervize některých zaměstnanců na základě jejich schválené a proplacené žádosti poskytovatelem. Otevřené kurzy vzdělávacích agentur nejsou tě na Slovensku nijak významně zaměstnanci sociálních služeb navštěvované.

Za zajímavé podněty pro Českou republiku ze slovenského systému vzdělávání zaměstnanců v sociálních službách lze považovat několik momentů. Prvním je, že zaměstnanci v sociálních službách nejsou kategorizováni podle pozic povolání, ale jejich **odborná způsobilost se váže k činnostem**, které v sociálních službách zastávají. Např. kvalifikační kurz pro pečovatelskou (*opatrovateľskou*) činnost je akreditovaný MPSV SR a jeho obsah se řídí činnostmi v zákoně uvedenými pro pečovatelskou službu (*službu opatrovanie*). Prakticky tedy neexistuje strukturované názvosloví pracovních pozic, ale pracovník se posuzuje podle činností, ke kterým je kvalifikován. Není obecný kvalifikační kurz pro práci v sociálních službách. Kvalifikační kurzy se dají částečně plnit e-learningem. Druhým momentem, který stojí za povšimnutí je fakt, že pracovníci musí mít splněnou **kvalifikaci před nástupem** do zaměstnání, neexistuje žádná přechodná doba k doplnění. Výhodou je, že poskytovatelé neřeší základní znalosti zaměstnanců, ale soustředí se na rozvoj jejich specifických znalostí a dovedností potřebných právě pro jejich službu. Nevýhodou je, že o práci v sociálních službách se uchází i lidé, kteří nemají praxi, vhodné osobnostní předpoklady či motivaci. Třetím poznatkem je praxe, kdy **není upraven rozsah** dalšího vzdělávání zaměstnanců v sociálních službách, **pouze formy**, které jsou však širší než v České republice, navíc je např. psycho-sociální výcvik, lektorská a publikační činnost. Kurzy dalšího vzdělávání mohou být akreditované i u jiného ministerstva než u MPSVR SR. Za prohlubování kvalifikačního vzdělání zaměstnanců odpovídá zaměstnavatel. Řídí se personálními standardy danými vyhláškou k zákonu. V nich je zmíněna i povinnost supervize pro zaměstnance odborných činností jako nezbytná součást rozvoje zaměstnanců. (Zákon upravuje kvalifikační požadavky na supervizora, mezi které náleží absolvování kurzu akreditovaného ministerstvem školství.)

7 Zdroje

- BDO Advisory s.r.o. 2015. *Analýza vlivu nové typologie na systém fungování sociálních služeb v ČR*. 2015. Výstup projektu MPSV Podpora procesů v sociálních službách. [cit. 15. 02. 2018]. Dostupné z: <http://podporaprocesu.cz/wp-content/uploads/2015/06/Anal%C3%BDza-vlivu-nov%C3%A9-typologie-soci%C3%A1ln%C3%ADch-slu%C5%BEeb-na-syst%C3%A9m-fungov%C3%A1n%C3%AD-soci%C3%A1ln%C3%ADch-slu%C5%BEeb-v-%C4%8CR.pdf>
- APSS SR. 2018. Informace předsedkyně Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR poskytnuté zástupcům FDV na návštěvě v Bratislavě dne 29. 5. 2018.
- GAUDEAMUS. 2018. Informace ředitele GAUDEAMUS – zariadenie komunitnej rehabilitácie poskytnuté zástupcům FDV na návštěvě v Bratislavě dne 30. 5. 2018.
- Hendl, J. 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2.
- Hendl, J. 1997. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-549-3.
- Hrubišková, M. 2011. *Komparace systémů sociálních služeb v České republice a na Slovensku*. Diplomová práce (Mgr.). Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Katedra veřejné a sociální politiky (21. 6. 2011). [cit. 10. 07. 2017]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/105399>
- KAMPINO. 2018. Informace ředitelky Domova sociálních služeb pro děti a dospělých KAMPINO poskytnuté zástupcům FDV na návštěvě v Bratislavě dne 30. 5. 2018.
- MPSVR SR. 2018. Informace zástupců Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky poskytnuté zástupcům FDV na návštěvě v Bratislavě dne 29. 5. 2018.
- NÁRUČ. 2018. Informace zástupců NÁRUČ Senior & Junior – Dúbravka poskytnuté zástupcům FDV na návštěvě v Bratislavě dne 29. 5. 2018.
- OS Karlova Ves. 2018. Informace zástupce Opatrovateľskej služby městské části Karlova Ves poskytnuté zástupcům FDV na návštěvě v Bratislavě dne 29. 5. 2018.
- Stake, R. E. 1995. *The art of case study research*. Thousand Oaks: SAGE Publications. ISBN 0-8039-5767-X.

- Tajanovská, A. 2012. Slovensko. Pp. 103-170 in Horecký, J., Průša, L., Tajanovská, A. (eds.). *Mezinárodní zkušenosti a srovnání: Odborná studie v rámci projektu Podpora procesů v sociálních službách*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky. ISBN 978-80-904668-6-9. [cit. 12. 07. 2017]. Dostupné z: <http://www.podporaprocesu.cz/projekt/dokumenty/mezinarodni-zkusenosti-a-srovnani/>
- Vodáková, A., Petrušek, M. 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-310-5.
- Yin, R. K. 2009. *Case study research: design and methods*. 5. vyd. Svazek Applied social research methods series. Los Angeles: Sage. ISBN 978-1-4129-6099-1.
- Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálních službách a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) v znění neskorších předpisů. [cit. 18. 07. 2017]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-448>
- Zákon č. 219/2014 Z. z. Zákon o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [cit. 18. 07. 2017]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-219>
- Zákon č. 553/2004 Z.z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov) [cit. 09. 08. 2018]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-553>
- Katalog práce. Nariadenie vlády č. 341/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú katalógy pracovných činností pri výkone práce vo verejnom záujme a o ich zmenách a dopĺňaní. [cit. 09. 08. 2017]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-553>

8 Příloha: Seznam příkladů organizací z Bratislavy

8.1 MPSVR SR

Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenskej republiky

Návštěva FDV dne 29. května 2018

Poštovní adresa: Špitálska 4, 816 43 Bratislava

Webová adresa: <https://www.employment.gov.sk/sk/>

Kontaktní osoby: *PhDr. Eva Halušková, Ph.D.*, odbor sociálních služeb,
eva.haluskova@employment.gov.sk

Na Ministerstvu práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky (dále jen „MPSVR SR“) je pro oblast sociálních služeb kompetentní odbor sociálních služeb.

MPSVR SR má ve své působnosti podle § 79 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálních službách a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) v znění neskorších předpisů, následující přehled činností:

- *„Vypracovává a zveřejňuje národní priority rozvoje sociálních služeb.*
- *Zabezpečuje mezinárodní spolupráci při poskytování sociálních služeb.*
- *Určuje obsah a rozsah odborné přípravy pro vybrané pracovní činnosti za účelem dalšího vzdělávání.*
- *Vykonává dohled (kontrolu) nad poskytováním sociálních služeb.*
- *Hodnotí podmínky kvality poskytování sociálních služeb.*
- *Zřizuje a zrušuje detašované pracoviště ministerstva k výkonu dohledu a hodnocení podmínek kvality sociálních služeb.*
- *Kontroluje vzdělávací programy, na které byla udělena akreditace.*
- *Je správním orgánem ve věci udělení či neudělení akreditace na vzdělávací programy a na odbornou činnost v oblasti sociálních služeb.*
- *Vede registr osob, kterým byla akreditace udělena, odňata a zastavena.*
- *Informace o akreditaci dané zákonem na svém webu zveřejňuje.*
- *Vede registr poskytovatelů sociálních služeb (a registr vymazaných poskytovatelů).*
- *Na svém webu registr poskytovatelů zveřejňuje podle obsahu daném zákonem.*
- *V rámci finanční podpory obce a neveřejného poskytovatele sociální služby za podmínek daných zákonem posuzuje žádosti o poskytnutí finančního příspěvku a poskytuje tento příspěvek.*

- *Kontroluje hospodaření s finančním příspěvkem a účelnost jeho použití. Ukládá opatření k odstranění zjištěných nedostatků.*
- *Zveřejňuje na svém webu seznam osob, kterým byl nebo nebyl finanční příspěvek poskytnut.*
- *Ve svém vlastním informačním systému shromažďuje údaje k poskytování finančního příspěvku.“*

8.2 APSS v SR

Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR

(sdužujúci neveřejné poskytovatele sociálních služeb)

Návštěva FDV dne 29. května 2018

Poštovní adresa: Čachtická 17 (korespondenční Fedákova 5), Bratislava

Webová adresa: <http://www.apssvsr.sk/>

Kontaktní osoby: *Mgr. Anna Ghannamová*, předsedkyně, predsednicka@apssvsr.sk,
ghannamova@naruczachrany.sk

Na Slovensku existují dvě velké organizace zastřešující poskytovatele sociálních služeb. „Zváz poskytovateľov sociálnych služieb“, se sídlem v Ružomberoku, sdružuje cca 50 členů z téměř 1000 veřejných poskytovatelů. „Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR o. z.“, se sídlem v Bratislavě, (dále jen „APSS v SR“), sdružuje cca 220 členů z celkového počtu 600 neveřejných poskytovatelů.

APSS v SR je profesní a zájmová organizace, která sdružuje poskytovatele, odborníky a zaměstnance v sociálních službách za účelem udržování komplexního pohledu, směřování k vyšší kvalitě poskytování, spokojenosti klientů a prosazování jednotných požadavků a zájmů v systému sociálních služeb na Slovensku.

Všichni členové APSS v SR pracují jako dobrovolníci, asociace nemá žádné zaměstnance. Předsedkyně organizace je současně ředitelkou zařízení poskytující sociální služby pro seniory a děti.

Jedním z cílů APSS v SR je hledat společné body pro komunikaci a vyjednávání spolu s veřejnými poskytovateli. Například zákonné nastavení počtu zaměstnanců na počet klientů v určitých druzích služeb, je ve vztahu k systému financování sociálních služeb na Slovensku, nevýhodné pro neveřejné poskytovatele.

APSS v SR motivuje pracovníky sociálních služeb k dalšímu vzdělávání tím, že pro své členy zajišťuje významné slevy na prestižních vzdělávacích kurzech (např. u Centra Memory n. o.) a také organizuje „unikátní semináře“ s českými lektory např. na téma Geronto oblek, Demence v obrazech, Etika v obrazech.

Nedostatečný počet pečovatelek v sociálních službách na Slovensku komunikovala APSS v SR na národní úrovni a prosadila, že jsou pečovatelky (*opatrovateľky*) tak jako ošetrovatelky zařazeny v Seznamu chybějících profesí UPSVaR (slovenského Úřadu práce) jako „EU kategorie – sestra bez odbornosti“.

Nyní vzniká „**komora pečovateľiek** (*opatrovateľiek*)“ (iniciováno sdružením Ideme domov), jako reakce na hromadnou havárii autobusu s opatrovatelkami vracejícími se domů z Rakouska. Komora bude mít sekci pečovatelek, sekci zdravotních sester v sociálních službách a sekci pečovatel pracujících v Rakousku.

APSS v SR uděluje, ve spolupráci se slovenskou televizí, „Národní cenu starostlivosti Dobré srdce“, čímž se podílí na zvýšení povědomí a posílení důležitosti těchto povolání. Cena má kategorie: pečovatelka (*opatrovateľka*), sestra v sociálních službách, sociální pracovník, manažer sociálních služeb, filantrop a dobrovolník v sociálních službách,

APSS v SR spolupracuje s českou asociací poskytovatelů (APSS ČR) na možné implementaci certifikace zařízení poskytujících sociální služby. V plánu je zavést období české „Značku kvality“ jako protiváhu k plánované realizaci kontrol plnění standardů kvality sociálních služeb – zákonných podmínek kvality poskytování sociálních služeb.

8.3 OS Karlova Ves

Opatrovateľská služba mestskej časti Karlova Ves

(veřejný poskytovatel sociálních služeb)

Setkání s FDV dne 29. května 2018

Poštovní adresa: Klincová 37, Bratislava – Karlova Ves

Webová adresa: <https://www.karlovaves.sk/sluzby-obcanom/socialne-veci/opatrovatelska-sluzba/>

Kontaktní osoby: *Mgr. Hana Štětinová*

Pečovateľská služba (*Opatrovateľská služba*, dále jen „OS“) je v městské části Bratislava – Karlova Ves poskytována občanům od roku 2003 a od roku 2009 je městská část zapsaná v Registru poskytovatelů sociálních služeb Bratislavského samosprávného kraje jako veřejný poskytovatel.

Poskytování OS Karlova Ves vychází ze zákona o sociálních službách (definice v § 41 zákona č. 448/2008 Z.z.) a je upraveno věstníky městské části.

Na poskytování terénní pečovateľské služby má nárok osoba závislá na pomoc jiné fyzické osoby, podle přílohy č. 3 k zákonu o sociálních službách. Osoba musí být závislá nejméně ve stupni II. a potřebuje pomoc s úkony sebeobsluhy, úkony péče

o svojí domácnost, se základními sociálními aktivitami a s dohledem na svojí osobou v určitý nebo nepřetržitý čas.

Služba je poskytována zejména seniorům, ale nárok na ní mají i osoby se zdravotním postižením včetně dětí s kombinovaným postižením.

Způsob dalšího vzdělávání pečovatelek (*opatrovateľiek*) v organizaci OS Karlova je ze strany MPSVR SR považován za příklad dobré praxe.

8.4 NÁRUČ Senior & Junior

NÁRUČ Senior & Junior – Dúbravka, pobytová služba pro seniory

(neveřejný poskytovatel sociálních služeb)

Návštěva FDV dne 29. května 2018

Poštovní adresa: Fedáková 5, Bratislava - Dúbravka

Webová adresa: <http://cssnaruc.sk>

Kontaktní osoby: *Mgr. Anna Ghannamová*, ředitelka,
ghannamova@naruczachrany.sk

NÁRUČ Senior & Junior je občanské sdružení, které je zřizovatelem sociálních služeb pro seniory a pro děti v centru Dúbravka, Bratislava a v centru Solčany, okres Topoľčany. V roce 2016 byly služby NÁRUČe Senior & Junior poskytnuté 218 seniorům.

V Centru sociálních služeb NÁRUČ Senior & Junior – Dúbravka jsou pro seniory nabízeny 3 registrované sociální služby neveřejného poskytovatele:

- specializované zařízení podle § 39 zákona č. 448/2008 Z.z. (ŠPZ) pro osoby se zdravotním postižením závislé na pomoci od IV. stupně: parkinson, alzheimer, skleróza, schizofrenie, demence, AIDS, aj.;
- zařízení seniorů podle § 35 zákona č. 448/2008 Z.z. (ZPS) pro osoby v důchodovém věku a závislým na pomoci od IV. stupně;
- domov sociálních služeb podle § 38 zákona č. 448/2008 Z.z. (DSS) s týdenním pobytem nebo ambulantní službou pro osoby do dovršení důchodového věku a odkázaných na pomoc min. V. stupni závislosti nebo osoby (prakticky) nevidomé s minimálně III. stupněm závislosti.

Komplexní celoročně poskytovaná pomoc seniorům obsahuje:

- nezbytnou péči: stravování, ubytování, zaopatření, sociální poradenství, úklid, praní, žehlení, aktivizační práce a pracovní terapie, zájmové a kulturní činnosti;
- zdravotnické služby (nad rámec zákona č. 448/2008 Z.z.) poskytované profesionálním zdravotnickým personálem;

- doplňkové nadstandardní služby podle dohody: pedikúra, manikúra, kadeřník, masér, aj.

Personální zajištění v zařízení pro seniory NÁRUČ Senior & Junior – Dúbravka následující:

Zaměstnanci pro přímou práci s klientem jsou pečovatelé (*opatrovatelia*) a zdravotnický nelékařský personál – zdravotní sestry a ošetřovatelky. Dále zde působí dvě sociální pracovnice.

Pečovatelka (*opatrovateľka*) má v tomto zařízení cca 700–750 EUR čistého, při přescasech až 980 EUR čistého a zdravotní sestra v rozmezí 850–1100 EUR čistého, dle odpracovaných let a odbornosti. (Pozn.: Zdravotní sestry v sociálních službách jsou na Slovensku hrazené z rozpočtu sociálního zařízení, nikoliv ze systému zdravotního pojištění. Pro srovnání minimální mzda je na Slovensku aktuálně cca 460 EUR čistého, tj. 620 EUR hrubého.)

8.5 GAUDEAMUS

GAUDEAMUS – zariadenie komunitnej rehabilitácie

(veřejný poskytovatel sociálních služeb)

Návštěva FDV dne 30. května 2018

Poštovní adresa: Mokrohájska 5, Bratislava

Webová adresa: <http://www.mokrohajska.sk/web/titulka>

Kontaktní osoby: *PhDr. Štefan Tvarožek*, ředitel, tvarozek@mokrohajska.sk

GAUDEAMUS – zariadenie komunitnej rehabilitácie je zřízené Bratislavským samosprávným krajem a poskytuje sociální sužby pro osoby se zdravotním znevýhodněním:

- v domově sociálních služeb podle § 38 zákona č. 448/2008 Z.z. (DSS) ambulantní, týdenní a celoroční formou a
- v rehabilitačním středisku podle § 37 zákona č. 448/2008 Z.z. (RS) ambulantní a týdenní formou.

Součástí nabízených služeb je od roku 2010 „Komplexní centrum hydroterapie“, které se skládá z podnětového bazénu a dvou 25 m bazénů, které slouží jak klientům sociálních služeb, tak veřejnosti.

GAUDEAMUS není zdravotnické zařízení a sociální služby poskytuje na komunitním principu. Smlouvu o poskytování služby uzavírá s klienty na dobu určitou, protože v tom vidí lepší motivaci klientů pro posuny od domova, přes podporované bydlení k životu v komunitě. Právě GAUDEAMUS slouží jako „diagnostické místo“, kde si

klient může vyzkoušet, co mu jde a co musí trénovat, aby byl co nejvíce samostatný a život zvládl. V areálu zařízení je rovněž tréninkový/nácvikový byt.

Zařízení nyní poskytuje služby 90 klientům. Zařízení stále prochází transformací, počet míst se průběžně snižuje z původních 220 klientů k cílové kapacitě 50 klientů. (V zákoně je limit pro nové pobytové zařízení max. 40 klientů.)

Personální zajištění v GAUDEAMUS je následující:

V organizaci jsou nejdůležitějšími partnery pro klienty sociální pracovníci, jejichž počet a postavení bylo v zařízení značně posíleno. Personální struktura se změnila tak, že nyní sociální pracovník vede všechny úseky – zdravotní, výchovný i sociální.

Základní multidisciplinární tým se skládá ze 3 vychovatelů, 3 fyzioterapeutů, 6 sociálních pracovníků, 4 zdravotních sester, 1 zdravotního asistenta a 22 pečovatelských pracovníků s kvalifikací pečovatelský (opatrovatel) (15) nebo sanitář (7). Dále ve službách působí fyzioterapeut, léčebný pedagog a psycholog.

Pečovatelé (*opatrovatelia*) pomáhají klientům s obsluhou, nedělají s nimi denní aktivity a nezastávají role klíčových pracovníků. Jejich pozice by mohla být nazvaná „pomocníci“ na rozdíl od „partnerů“ sociálních pracovníků. Přesto si jich ve službě velmi váží a dávají jim co nejvyšší plat, aby neodcházel a udržel se hladký chod fungování celého zařízení.

8.6 KAMPINO

Domov sociálních služeb pro děti a dospělé KAMPINO

(veřejný poskytovatel sociálních služeb)

Návštěva FDV dne 30. května 2018

Poštovní adresa: Zařízení podporovaného bydlení, Mokrohájska cesta 3, Bratislava

Webová adresa: <http://www.kampino.sk>

Kontaktní osoby: *PhDr. Jana Tvarožková*, ředitelka, tvarozkova@kampino.sk

Domov sociálních služeb pro děti a dospělé KAMPINO je zřízený Bratislavským samosprávným krajem a poskytuje dvě registrované sociální služby:

- domov sociálních služeb podle § 38 zákona č. 448/2008 Z.z. (DSS) ambulantní formou pro 25 osob s mentálním postižením, duševní poruchou a poruchami chování i v kombinaci s tělesným postižením se stupněm závislosti V. a VI.;
- zařízení podporovaného bydlení podle § 34 zákona č. 448/2008 Z.z. (ZPB) pobytovou týdenní a celoroční formou pro 6ti členné skupinky osob s hendikepem jako ve výše uvedeném DSS, ale od stupně závislosti II.

Základní filosofií KAMPINA je celostní přístup ke člověku s důrazem na hodnotu lidského života. Víze jejich práce spočívá v přípravě klientů s mentálním postižením

na co nejvyšší míru integrace do společnosti, včetně přípravy na uplatnění v pracovním procesu a bydlení s nejmenší mírou podpory.

Personální zabezpečení služeb je v KAMPINU následující:

V DSS (v domově) je ekonomický, zdravotnický a sociálně-výchovný úsek. Na sociálně-výchovném úseku pracují sociální pracovníci (pro práce s dospělými), sociální pedagogové (pro práce s dětmi) a pod ně organizačně spadají pečovatelé (*opatrovatelia*). K úseku patří ještě psycholog na 0,5 úvazku, který je organizačně zařazen přímo pod ředitelkou zařízení.

V ZPB (v rodinném domečku nebo v garsonkách v obytném domě) není zdravotnický personál. Služba je zajištěna jednou vedoucí – „koordinátorkou podporovaného bydlení“ s vysokoškolským vzděláním. Dále „bytovými asistenty“ s vysokoškolským vzděláním v oboru sociální práce, sociální/speciální pedagogika nebo psychologie. (Jedná se o 1,0 úvazek na domeček nebo o 0,5 úvazky na byty v jednom domě.) A neposledními v řadě jsou zde „asistenti“, kteří mohou mít i základní školu a mají kvalifikaci pečovatele (*opatrovateľa*) nebo kurz sociální práce. V KAMPINU se neklade důraz na vstupní požadavky zaměstnanců, ale propracované jsou požadavky na jejich výstupy – výsledky práce, které musí podávat. Tato strategie se ukázalo jako lepší pro získávání nových pracovníků.